

Giọt nắng cuối chiều

1 Nắng đầu ngày Bà Hương vói tay cầm lấy cái khay trà, kéo chiếc ghế đầu, đặt lên, tay trái chọn một lá, vuốt cho thẳng, tay phải ngắt bỏ chót đuôi, xé làm đôi, nhập chung lại, quết một tí vôi trắng, nhặt một mảnh cau khô đã ngâm nước trong cái chén nhỏ, bà chậm rãi quăn lại cho tròn rồi cho vào ống ngoái, chiếc chìa bằng đồng bóng loáng nhịp nhàng nhấc lên, xấn xuống, cắt, trộn, tất cả lại thành những miếng nhỏ vừa nhai, ngoái xong rồi Bà đưa sang bà cụ đang ngồi trên chiếc võng bố đong đưa. - Má ăn đỡ cối này, hết mùa cau tươi rồi, đã rảo mấy buổi chợ, không tìm được buồng cau nào, thứ cau khô này cũng vừa lứa, là từ cau hòn ruột trắng tinh, không chát, ngâm nước qua hai đêm rồi mềm mại, trà của dì Hai, màu vàng tươi, bọn trẻ mới vừa hái sáng nay. - Mấy hôm nay trời mưa dầm, hơi đất xông nhiều quá, sao Má không nằm trên nệm cho ấm, nằm võng gần cửa sổ quá, lỡ trúng sương trúng gió. Bà cụ lặng lẽ nhai trà, cái miệng móm mém không còn răng bầy hai hàng nướu đỏ hồng, đôi mắt sâu hun hút, chứa đựng một vùng trời xa hiu hắt, cái khăn rằn nâu đã bạc màu, từng canh chỉ tươi, mỏng như tờ giấy quẩy, vắt hờ hững ngang vai. Ngày bắt đầu khi nắng xuyên qua khung cửa sổ, tiếng cười đùa của bọn trẻ lao xao trong bếp, tiếng chén đĩa va chạm, tiếng ấm nước sôi reo vui, nhìn xuống đôi bàn tay xương xẩu, đã từ lâu, Bà không còn dùng đến đôi tay này, chẻ củi, nhóm bếp, những công việc hàng ngày cũng không còn ai cho phép mó vào. Chúng nó xem bà như pho tượng, hàng ngày tắm rửa lau chùi cho bóng lộn, mang ra đặt ngồi trên bộ ván gỗ, chờ mấy người khách đến chào hỏi bằng quơ. Nhưng ít nhất cũng còn bầy trẻ con ôm cặp đến vòng tay thưa Bà rồi tung tăng ra cửa. Bọn trẻ con luôn quanh quẩn những ngày không đến trường, mân mê đôi bàn tay chỉ còn lớp da nhăn nheo, bọc những lóng xương hình thù đã biến dạng. - Bà ơi, sao da bà bóng lộ và đùn đống vậy, bắp thịt biến đâu mất hết rồi? - Người già bắp thịt rửa tan, bà chỉ còn như bộ xương khô bọc da thôi. Con bé hàng ngày vẫn đến dắt bà sang võng, kéo dây đưa rồi chụp nhanh lại sợ bà chóng mặt rơi xuống, Bà nằm võng cả đời, gần một thế kỷ rồi con ơi! Những đốt xương sống thu ngắn không còn chống nổi tấm thân còm cõi, con bé cố nhón gót đứng lên cho cao bằng bà, miệng cười toe, mấy cái răng cửa sún bầy ra khoảng nướu hồng thật nõn nà. Bà bắt đầu ngày bằng ánh mắt mệt mỏi, ngược nhìn vào bóng cây ô môi ngã xuống bên ngoài cửa sổ, đếm thời gian trôi theo vệt nắng, chiếc bóng cây khẳng khiu báo cho Bà giờ khắc trong ngày, khi cảnh này chầm vào chấn song, đã đến giờ cơm trưa, đứa cháu dâu sẽ mang cho Bà mâm cơm, trong cái chén kiểu Bát Tiên nhẹ tênh, chứa mấy hạt cơm gạo lúa thơm trắng bong lạt lẻo, Bà lại tha thiết nhớ đến tấm gạo Trung hưng, gạo nàng Tây, thổi trong cái nồi bằng đồng, màu cơm đỏ hồng ngọt ngào, cái đĩa nhỏ chứa miếng cá he vàng, chiên giòn tan, dầm tí nước mắm cá đồng ứng màu gạch cua, món ăn thường ngày Bà ưa thích, nhưng dù có cố gắng nuốt vào vẫn lạt nhách như dấm bào, như nước ốc luộc, thật là vô vị. Mấy hôm nay, lại không thấy ánh mặt trời, giọt nắng hắt hiu khi mờ khi sáng. Những đốt xương sống chuyển động thật khó khăn, đôi bàn chân cơ hồ như không còn nghe theo mệnh lệnh, vẫn khoảng cách chỉ mấy bước chân hàng ngày, từ bộ ván gỗ đến cái võng, bước qua khúc sân trống cạnh bồn nước, lê đôi chân nặng như mang gông cùm, từng bước, Bà không thể hình dung được có ngày này, tấm thân thể từng dạn dày mưa nắng lại không bước nổi, chỉ cần vài bước thôi, nhìn mấy đứa trẻ vào ra rón rén, Bà ngại ngần, không muốn nhờ chúng nó nâng đỡ, bao nhiêu lần, chỉ cần một chân nhấc lên, một chân theo sau, Bà cố gắng bước ra ngoài, khoảng sân trống lộ thiên, nơi tắm giặt, Bà chỉ muốn ngồi phơi chút nắng ấm quen thuộc, trên đôi má nhăn nheo, những giọt nắng chói chang theo Bà từ thuở thanh xuân má hồng môi thắm, ngày mang nón lá, nọc cây ra đồng cấy lúa, nhổ ma. Những giọt nắng đuổi theo nhau khi ruộng đồng vàng lúa chín trong vụ sớm, vụ mùa. Bà lặng lẽ múc một gáo nước trong, mấy sợi tóc bạc phất phơ, trong đôi tròng mắt sâu hoắm nét tinh anh ngày nào lạt lẻo, cái mặt xương xẩu nhăn nhú phản chiếu trong gáo nước gầy vụn, tan biến đi khi Bà nâng gáo lên môi, cái miệng móm mém không giữ được, nước sóng sánh chảy dài xuống đất, hớp nước lạnh buốt, thấm vào hai hàng nướu, nhỏ xuống nền xi măng, Bà đổ nước ra tay, rửa mặt, vuốt đôi hồ mắt, úp cái gáo lên thành bồn nước, tia nắng yết ớt cố xuyên qua mái hiên, Bà thở dài... Ngày bắt đầu với chén cơm nuốt vội, tất tả quăn lại mảnh khăn rằn xếp xéo, soắn hai ống quần cho chặt, cái thúng con chứa đôi nọc nhọn hình chữ thập, cán quả trám, cái lưới hái cong như trăng non bện ngót, lặn